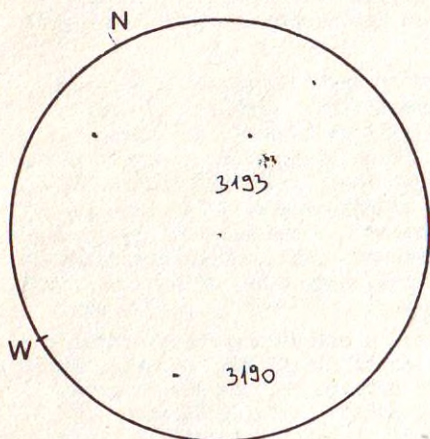

25,0 C, 150x: 2'—3'-es elnyúlt ködfolt, kifejezetten kemény, csillagszerű manggal. Lapultság: 1:3 arányban, ÉNy/DK-i pozícióval. (Berente B.)

NGC 3193. 11,0 T, 32x: Látható, csillagszerű. 96x: Erősen csillagszerű, de halvány, nagyon kicsi halo látszik a mag körül. 169x: Határozottan jobb a látvány, a nagyobb méret ellenére a felületi fényesség megmaradt. Csillagszerű mag, változatlanul. A köd alakja szabályos, kerek. (Hevesi Z.)

25,0 C   150x   LM= 17'

25,0 C, 150x: Kompakt, kör alakú ködfolt, nagyjából 1' tájéki, ezt is csillagszerű mag jellemzi. (Berente B.)

)- Ezúttal két különböző kategóriájú távcsővel készített észlelést mutattunk be összehasonlításként (a 25 cm-es Cassegrain képe tükörfordított). Mindkét észlelés korrekt, a kisebb távcsővel az NGC 3190 elnyúlt alakja nem volt észrevehető, míg a 25 cm-es Cassegrainnel a közepesnél valamivel jobb légkörnél nem látszott a 13^m,0-s NGC 3187 GX, noha a megfigyelő tudott létezéséről, mégsem "képzelte oda" a két 11^m,0-s GX mellé.

PAPP SÁNDOR

Kettőscillagok a Lacertában

A kis Lacerta (Gyík) csillagkép legfeltűnőbb alakzata egy W-betű, melyet 4 magnitúdós csillagok alkotnak. Nem tartalmaz látványos kettőst, legfeljebb a 8 Lac emelkedik ki vizuális észlelési szempontból. Két fehér B típusú csillagból áll, melyek 5^m,8 és 6^m,6 fényesek, 22^m,3-cel elválasztva nagyjából É/D-i irányban. Két további társ (9^m,5 és 10^m,5) is látszik a közelben. A fényesebbnek van egy 13^m-s kísérdője kb. 9"-re, PA 226 felé.

Ha az 1 Lac-ra irányítjuk távcsövünket, s várunk néhány percet, az STF 2894 vonul a LM-be. Teljes 2^m különbség van a 6^m-s főcsillag és társa között, de a 15^m,7-es szögtávolság könnyűvé teszi észlelését egy 6,3 cm-es refraktor számára.

A 10 és 16 Lac olyan kettősök, melyek szinte ikreknek tekinthetők. Mindegyik egy 5^m-s és egy 8^m,5-s csillagból áll. A szögtávolság és a PA is csaknem azonos. Azonban van egy lényeges különbség is köztük. Nézzük meg tüzetesebben a 16 Lac-t. A főcsillagtól mintegy 27^m,5-cel É-ra, elveszve annak ragyogásában van egy 11^m,5-s társ. Sohasem láttam ezt a csillagot 7,6 cm-es f/10-es reflektorommal, s azt gyanítom, hogy legalább 10 cm-es műszert igényel.

Amikor néhány éve a 16 Lac-t észleltem, kissé elmozdítottam a távcsövet Ny felé. Meglepetésemre egy széles, látványos hármas jött a LM-be, melyet később mint a h 1823-at azonosítottam. A források némileg eltérő adatokat közölnek e trióról; a BCH-ban lévő adatok közelítették meg a látottakat a legjobban. Két halványabb társ is látható 15 T/100x-ossal.

A 10 Lac-nak is van egy szomszédja, melyet érdemes megnézni. Ez a 8^m-s STF 2926 jelű kettős könnyen megtalálható ugyanazon LM-ben, mint a 10 Lac, tőle 20'-cel DNy-ra. Bár a katalógusok szerint egyenlőek, én 0^m,5 különbséget észleltem a komponensek között.

GLENN F. CHAPLE

(DSM 5/11, 1981. nov., ford. Koc)